

— Si tu a mi feies aqueix tan gran servir, e ma nora ab son esposat que jo els tingués a ma volentat, de tots mos béns te faria senyor...» (5).

Ningú no ha expressat més bé, amb tan breus mots, què era i com la Força Vella de Girona que l'historiador Santiago Sobrequés en parlar de la fortificació de la vella acrópolis de la ciutat, del recinte amurallat de la Força: «Aquest clos, coincidint amb l'antic emplaçament romà, era un triangle d'un perímetre de vuit-cents metres, que culminava en la seva part més alta en la Torre Gironella, fortificació que informava el vèrtex oriental del triangle. Els altres dos vèrtexs eren el portal de Sobreportes, pel costat del Nord, i l'actual entrada del carrer que ara es diu de la Força (i llavors de Sant Llorenç) per la banda de migdia. Aquest darrer sector ha estat el més desfigurat per la urbanització posterior. Llavors, el portal que hi havia en l'actual emplaçament de l'entrada meridional del carrer de la Força, dit el portal del Call, estava flanquejat per dues grans fortificacions o castells: el de Requesens, a l'esquerra, és a dir, cap a les Ballesteries, que servia de presó, i l'enorme castell de Cabrera, a l'Est.»

«Les muralles eren molt velles (ja llavors en deien el **mur vell**, la **força vella**), romanes, a vegades sobre fonaments ibèrics, completades en l'època comtal i en els segles posteriors... La resta de la Força l'ocupaven la Seu, el Palau del Bisbe, la Pia Almoina, i altres dependències eclesiàstiques. Dintre la Força residien, doncs, el Bisbe, els seus servidors i molts dels canonges i altres clergues. En total, només uns 300 dels 5.000 habitants que tenia la ciutat, residien a la Força el 1462» (6).

Girona ha estat al llarg dels segles una ciutat murada, posada en un enclau excepcional de geografies i cultures, construïda sobre **roca i corrents d'aigua que la feren inexpugnable** durant molt de temps i configuraren la seva existència i evolució. El carrer de la Força recorda encara amb el seu nom una època, quan una nova ciutat neixia estesa per la riba de l'Onyar i tenia encara com a lloc segur de defensa en casos de perill la ciutadella o força. El camí per a carruatges que hi pujava més dreturer era el Carrer de la Força. Els noms de llocs serveixen sovint un secret que pot dir molt de la nostra història.

NOTES

1. JAUME I, *Crònica* 21.
2. R. LLULL, *Llibre de Contemplació en Déu* 112, 22.
3. PERE IV, *Crònica* 379.

4. F. DE B. MOLL, *Diccionari Català-Valencià-Balear*, 5 (Palma de Mallorca 1953) 973.
5. J. MARTORELL, *Tirant lo Blanc*, edició de M. de Riquer, vol. II (Barcelona 1969) 255.
6. S. SOBREQUES I VIDAL, *El setge de la Força de Girona en 1462*, Episodis de la Història 30 (Barcelona 1962) 15-16.

Forta sobre les aigües

Sebastià BARTINA

Girona, 14.IV.1971

El gris brancam, pels volts de la Devesa,
fa un to somort, a la vora del riu.
Plana una blanca gavina perduda
dessota els ponts, al proper Montjuïc.
L'aigua blaveja a la llum argentada
i el Ter sorrenc s'esllavissa tranquil.
Entre fileres de plàtans immòbils
lluen secrets d'aviors i destins.
La Catedral, afaçanada i clara,
té l'un dels campanars amb casc altiu,
i l'altre, al seu costat, volum perfecte,
Es joia ultrapassada a nous dissenys.
L'esbós basilical sotmès revifa
l'alè truncat al cel, a Sant Feliu.
Les velles pedres, xopes d'enyorances,
vetllen somnis pregons a Sant Narcís.
Girona, — Roca, Torre i Plaça forta —,
dominant indomada sobre els rius.
El corrent estranger, a dolls simpàtics,
daura l'asfalt amb ritmes d'argent viu.
La via s'estirassa, en pretensades
piles informes d'un retard pensil.
Veig, assegut vora l'aigua, Girona,
quan pels tres rius aleteja la nit,
que, més enllà i per damunt les muralles,
t'esclata el cor a un futur d'infinits.